

POSTANOWIENIE

Dnia 23 września 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Myszka (przewodniczący)

SSN Halina Kiriło

SSA Piotr Prusinowski (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku Przedsiębiorstwa Produkcyjno - Usługowo - Handlowego "A."
spółki z o.o. z siedzibą w W.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w T.
z udziałem zainteresowanych M. B. i L. W.
o wysokość podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 23 września 2014 r.,
zażalenia wnioskodawcy na postanowienie Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 17 października 2013 r., sygn. akt III AUa (...),

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 16 listopada 2012 r., Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację Przedsiębiorstwa Produkcyjno - Usługowo - Handlowego „A.” Spółka z o.o. w W. od wyroku Sądu Okręgowego w W. z dnia 30 maja 2011 r. Przedmiotem sporu była „wysokość podstawy wymiaru składki” na ubezpieczenie społeczne M. B., S. K., P. T. i L. W.

W dniu 7 marca 2013 r. Przedsiębiorstwo Produkcyjno – Usługowo – Handlowe „A.” Spółka z o.o. w W. złożyła skargę kasacyjną od wyroku Sądu

drugiej instancji. Wartość przedmiotu zaskarżenia została określona na kwotę 42.217 zł.

Przewodniczący Wydziału Sądu drugiej instancji zarządzeniem z dnia 24 maja 2014 r. wezwał pełnomocnika skarżącej do uzupełnienia braków formalnych skargi przez wskazanie wartości przedmiotu zaskarżenia co do każdego z czterech zainteresowanych, biorąc za podstawę wysokość należnych składek obliczoną od przychodów ubezpieczonych osobno od każdej zaskarżonej decyzji, w terminie 7 dni pod rygorem odrzucenia skargi kasacyjnej.

Pismem procesowym z dnia 20 czerwca 2013 r. pełnomocnik skarżącej określił, że wartość przedmiotu zaskarżenia ustalona w oparciu o wysokość należnych składek, obliczona od przychodów ubezpieczonych, wynosi w sprawach zainteresowanych: M. B. – 11.620 zł, S. K. – 674 zł, P. T. – 4.796 zł, L. W. – 16.815 zł.

Kolejnym zarządzeniem z dnia 11 września 2013 r. wezwano skarżącą do podania, czy określona w piśmie procesowym z dnia 20 czerwca 2013 r. wartość przedmiotu zaskarżenia w stosunku do M. B. i L. W. stanowi różnicę między wysokością należnych składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne a wysokością faktycznie zapłaconych składek. W razie odpowiedzi negatywnej zobowiązano do dokonania takich wyliczeń w terminie siedmiu dni pod rygorem odrzucenia skargi kasacyjnej. W odpowiedzi płatnik wskazał, że różnica między wysokością należnych i faktycznie wypłaconych składek wynosi 7.411 zł co do M.B. i 8.569 zł co do L. W..

Postanowieniem z dnia 17 października 2013 r. Sąd Apelacyjny w (...) odrzucił skargę kasacyjną w stosunku do zainteresowanych M. B. i L. W.. Sąd drugiej instancji argumentował, że skarga kasacyjna jest niedopuszczalna ze względu na zbyt niską wartość odrębnych przedmiotów zaskarżenia. Sąd ten wskazał również, że postępowania sądowe były wszczęte odwołaniami od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, wydanymi oddzielnie wobec każdego zainteresowanego. W rezultacie indywidualną podstawę wymiaru składek ustalono odrębnie względem każdego z nich. Ubezpieczony pracownik nie jest stroną w sprawie wynikającej z decyzji skierowanej do innego ubezpieczonego pracownika. Przy współuczestnictwie formalnym, gdy dochodzone są roszczenia oparte na

jednakowej podstawie faktycznej i prawnej wartość przedmiotu zaskarżenia oblicza się oddzielnie dla każdego ze współuczestników.

Zażalenie zostało wniesione przez Przedsiębiorstwo Produkcyjno - Usługowo - Handlowe „A.” Spółka z o.o. w W.. Zaskarżając postanowienie w całości, płatnik składek domagał się uchylecia orzeczenia oraz przekazania sprawy Sądowi Apelacyjnemu w celu nadania biegu złożonej skardze kasacyjnej. Skarżąca zarzuciła naruszenie:

1) art. 21 k.p.c. w związku z art. 398²¹ § 2 k.p.c., przez ich niezastosowanie i błędne przyjęcie, że wartość przedmiotu zaskarżenia w złożonej skardze kasacyjnej należy liczyć odrębnie wobec każdego z zainteresowanych pracowników, co doprowadziło do bezpodstawnego odrzucenia skargi kasacyjnej;

2) art. 72 § 1 pkt 2 k.p.c., przez niezasadne przyjęcie, że zainteresowani pracownicy skarżące występują w sprawie na zasadzie współuczestnictwa formalnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie nie jest zasadne. Wniosek ten jest jasny już z tej przyczyny, że żalący się opiera środek odwoławczy na nieadekwatnych podstawach prawnych. Zakłada, że dochodzi jednym pozwem kilku roszczeń, co skutkuje zliczenie ich wartości (art. 21 k.p.c.). Supozycja ta jest fałszywa, gdy uwzględni się rolę procesową każdego z uczestniczących w postępowaniu pracowników (których Sąd Apelacyjny nazywa zainteresowanymi). Na gruncie prawa ubezpieczenia społecznego (oraz ubezpieczenia zdrowotnego), gdy przedmiotem sporu jest podstawa wymiaru składek, nie występuje relacja zbiorowa, czy też „grupowa”. Przeciwnie, przegląd poszczególnych konstrukcji kształtujących system ubezpieczeń społecznych potwierdza indywidualny charakter prawny pracowniczego stosunku ubezpieczenia społecznego i zdrowotnego. Wystarczy stwierdzić, że został on oparty na indywidualnych imiennych deklaracjach i raportach miesięcznych danych i składek ubezpieczonych, gromadzonych na ich indywidualnych kontach, z których są lub będą w przyszłości realizowane należne świadczenia w razie wystąpienia ryzyk ubezpieczenia. W rezultacie uwarunkowania

te prowadzą do konkluzji, że spory dotyczące niewykonania lub nienależytego wykonania obowiązku opłacenia składek przez ich płatnika wymagają wydania decyzji indywidualnych nie tylko wobec płatnika składek, ale przede wszystkim wobec ubezpieczonych pracowników, którzy mają oczywisty interes prawny w należyтым wykonywaniu obowiązku składkowego przez płatnika składek. Dlatego każda decyzja „składkowa” ma indywidualny wymiar materialnoprawny i procesowy, w szczególności gdy dotyczy sprostowania, korekty lub uzupełnienia danych zawartych w imiennych raportach miesięcznych w zakresie należnych i opłaconych składek na ubezpieczenia społeczne. Każda decyzja, która bezpośrednio wpływa lub w przyszłości będzie wpływać na ustalenie i wysokość indywidualnych świadczeń z ubezpieczeń społecznych może być przedmiotem zaskarżenia (odwołania) do sądu ubezpieczeń społecznych, który osądza indywidualne spory dotyczące obowiązku składkowego realizowanego przez płatnika składek. Dlatego o wartości przedmiotu sporu i dalszego zaskarżenia nie decyduje suma składek wymierzonych łącznie za kilku lub więcej ubezpieczonych, ale kwoty składek wymierzonych do poboru za każdego ubezpieczonego pracownika. Przepis art. 21 k.p.c. nie ma zatem w tym przypadku zastosowania. Jest tak dlatego, że przedmiotem odwołania płatnika składek od decyzji o wymierzeniu lub poborze nieopłaconych składek od spornych składników przychodu konkretnego pracownika jest decyzja wydana w sprawie wymiaru i poboru zaległych składek na indywidualne ubezpieczenia i konta ubezpieczonych pracowników. Przedmiotem odwołania nie jest zatem jedna decyzja (łączna) o „ustaleniu podstawy wymiaru” zaległych składek wobec kilku lub wielu ubezpieczonych pracowników choćby znajdujących się w podobnej sytuacji faktycznej i prawnej. W sporach składkowych z zakresu ubezpieczeń społecznych lub zdrowotnych pracodawcy przysługuje materialnoprawny status płatnika składek oraz procesowy status strony, będącej „inną osobą, której praw i obowiązków dotyczy zaskarżona decyzja” w rozumieniu art. 477¹¹ § 1 k.p.c. Natomiast pracownik jest ubezpieczonym nie tylko w materialnym stosunku pracowniczych ubezpieczeń społecznych i zdrowotnego, ale ma procesowy status ubezpieczonego w rozumieniu art. 476 § 5 pkt 2b k.p.c. Ubezpieczony ma żywotny interes prawny w ustaleniu zakresu i wymiaru składki z pracowniczego ubezpieczenia społecznego, choćby nie występował o wydanie

spornej decyzji składkowej, ponieważ jest podmiotem indywidualnego stosunku ubezpieczeń społecznych lub ubezpieczenia zdrowotnego, i korzysta lub będzie korzystał ze świadczeń z tych ubezpieczeń, uzależnionych od opłacania należnych składek przez ich płatnika. W konsekwencji wartością przedmiotu sporu oraz przedmiotu apelacyjnego lub kasacyjnego zaskarżenia będzie wartość niezapłaconych składek na ubezpieczenia społeczne lub zdrowotne za sporne okresy od określonych przychodów ze stosunku pracy, które zostały pominięte przez płatnika w podstawie wymiaru i obliczeniu składek przekazanych do organu ubezpieczeń społecznych indywidualnie za każdego ubezpieczonego pracownika.

Nie ma również racji skarżący, gdy powołuje się na błędne zastosowanie przepisu art. 72 § 1 pkt 2 k.p.c. (w zakresie w jakim twierdzi, że spór w przedmiotowej sprawie toczył się między płatnikiem i organem rentowym, bez udziału pracowników jako jego współuczestników). Nadanie pracownikowi w sprawie dotyczącej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne statusu strony (art. 477¹¹ § 1 k.p.c.) oznacza, że jego prawa i obowiązki nie są „wspólne” z pozostałymi uczestnikami sporu. Możliwe jest co najwyżej postrzeganie jego sytuacji procesowej w świetle art. 72 § 1 pkt 2 k.p.c. Prawa i obowiązki kilku pracowników (ubezpieczonych), wynikające z relacji ubezpieczenia społecznego i zdrowotnego, mogą być jednego rodzaju, szczególnie, gdy zostały oparte na jednakowej podstawie faktycznej i prawnej.

Przedstawiona argumentacja jest zbieżna z poglądem wyrażonym przez Sąd Najwyższy w uchwale siedmiu sędziów z dnia 12 czerwca 2014 r., II UZP 1/14, LEX nr 1472144. Uwzględniając dodatkowo wyczerpującą argumentację zawartą w tym judykacie, należy stwierdzić, że zażalenie nie jest zasadne. Dlatego na podstawie art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. orzeczono jak w sentencji.